

BESLUIT van GS van Utrecht**VERZONDEN 28 FEB 2019**

DATUM	28 februari 2019	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2019-0400	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	81E7FD58	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	20 februari 2019	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	wijzigingsverzoek met ecologisch werkprotocol	ONDERWERP	Wijzigingsbesluit ruimtelijke ingrepen persleiding Soesterberg

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 20 februari 2019 van Waterschap Vallei en Veluwe, om verlenging en wijziging van het genomen besluit van 7 september 2018 voor het project "persleiding RTL-Soesterberg" met zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2018-1397.

I. Besluit

Wij besluiten in te stemmen met de aangepaste werkwijze zoals omschreven in de voorwaarden en beperkingen uit hoofdstuk 3 van het toegevoegde werkprotocol (zie bijlage 2 bij dit besluit) en de ontheffingstermijn te verlengen **tot en met 31 december 2019**.

II. Verzoek

Het verzoek betreft:

"In de ontheffing staat een periode van 10 september 2018 tot en met 31 oktober 2019 vermeld. Het project heeft vertraging opgelopen, waardoor de kans aanwezig is dat de werkzaamheden langer duren dan 31 oktober 2019. Derhalve wordt bij deze een verlenging aangevraagd tot en met 31 december 2019. Daarnaast is in overleg met het Rijksvastgoedbedrijf een werkprotocol vastgesteld. Deze is tevens bijgevoegd in de bijlage. Hierin is ook de planning opgenomen"

Het gaat dus om een verzoek tot:

- verlengen van de ontheffing met zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2018-1397, tot en met 31 december 2019;
- uitvoeren van de werkzaamheden en maatregelen conform de werkwijze genoemd in hoofdstuk 3 van het ecologisch werkprotocol van 7 februari 2019.

Beoordeling van het verzoek

De wijziging met negatief effect op de in het plangebied aanwezige zandhagedissen betreft het klepelen van de grond wanneer de hagedissen nog niet uit de grond zijn gekomen en het wegvangen van de exemplaren met een hengel. Het meegestuurde ecologisch werkprotocol toont een uitgewerkte en aangepaste werkwijze voor het uitvoeren van de werkzaamheden en de te nemen maatregelen. Deze werkwijze wordt begeleidt door een bij het project betrokken deskundige ecooloog.

III. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

IV. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website www.officiële bekendmakingen.nl

V. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.provincie-utrecht.nl.

VI. Verzending

Dit besluit wordt verzonden aan de aanvrager van de ontheffing. Een afschrift van deze ontheffing wordt verzonden aan:

- RUD Utrecht, Postbus 85242, 3508 AE Utrecht.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. mr. S.L. Munsel
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Leefomgeving

Zoetewei, Jeanna

Van: [REDACTED]
Verzonden: woensdag 20 februari 2019 08:27
Aan: Servicebureau; 'p.devries@rudutrecht.nl'
Onderwerp: Verzoek wijziging ontheffing persleiding Soesterberg + werkprotocol
Bijlagen: N002-1263382RGR-V04-nda-NL.pdf

Categorieën: wacht op antwoord

Geachte servicebureau,

Hierbij dien ik een verzoek in tot een wijziging van de ontheffing voor het werk van de vervanging van de persleiding te Soesterberg. Op 7 september 2018 is de ontheffing verleend door de provincie. De ontheffing is bekend onder zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2018-1397, nummer 81DA246C.

In de ontheffing staat een periode van 10 september 2018 tot en met 31 oktober 2019 vermeld. Het project heeft vertraging opgelopen, waardoor de kans aanwezig is dat de werkzaamheden langer duren dan 31 oktober 2019. Derhalve wil ik bij deze een verlenging aanvragen tot en met 31 december 2019. Daarnaast is in overleg met het Rijksvastgoedbedrijf een werkprotocol vastgesteld. Deze is tevens bijgevoegd in de bijlage. Hierin is ook de planning opgenomen.

Graag hoor ik of u akkoord gaat met de wijziging en het werkprotocol. Deze e-mail wordt ook naar de heer P. de Vries van RUD Utrecht verzonden in verband met eerdere communicatie rondom dit project.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Omgevingsmanager

Waterschap Vallei en Veluwe
Steenbokstraat 10 | Apeldoorn
Postbus 4142 | 7320 AC Apeldoorn
055-527 29 11
[REDACTED]

Waterschap Vallei en Veluwe zorgt voor veilige dijken, schoon en voldoende oppervlaktewater en gezuiverd afvalwater in het gebied tussen IJssel, Nederrijn, Utrechtse Heuvelrug en Randmeren. Samenwerken en vernieuwen zijn essentieel in ons werk.

Notitie

Contactpersoon Tauw: [REDACTED]

Datum: 7 februari 2019

Kenmerk: N002-1263382RGR-V04-nda-NL

Ecologisch werkprotocol persleiding RTL-Soesterberg

1 Inleiding

In opdracht van Pannekoek GWW heeft Tauw dit werkprotocol opgesteld ten behoeve van de werkzaamheden op militair oefenterrein 'de Vlasakkers' bij Amersfoort (zie figuur 1). Het protocol is een van de voorwaarden volgend uit de verleende ontheffing voor de werkzaamheden met betrekking tot de zandhagedis en levendbarende hagedis (met kenmerk Z-WNB-RI-REG-2018-1397). Na het verkrijgen van de ontheffing is direct van start gegaan met de werkzaamheden, waardoor voorbij is gegaan aan het opstellen van een ecologisch werkprotocol en ecologische begeleiding bij de werkzaamheden. Hierdoor zijn de werkzaamheden tijdelijk stilgelegd. Vervolgens is in samenwerking tussen het Waterschap Vallei en Veluwe, het aannemersbedrijf Pannekoek GWW, het Rijksvastgoedbedrijf en Tauw onderliggend ecologisch werkprotocol opgesteld om verdere schade zoveel als mogelijk te voorkomen.

Dit document beschrijft de maatregelen die genomen worden om negatieve effecten op de hagedissen zo veel mogelijk te voorkomen. Daarnaast beschrijft dit document ook handelingen die gevolgd moeten worden bij eventuele calamiteiten met betrekking tot beschermde flora en fauna. Indien er wijzigingen optreden in de plannen of werkwijze van de te vervangen persleiding, moet het werkprotocol mogelijk worden aangepast. Een ecooloog of ter zake kundige persoon kan voor deze beoordeling en eventuele herziening zorgen.

In figuur 1 is het plangebied weergegeven waarin de persleiding vervangen wordt. Veel van de delen in het plangebied zijn bebost en de maatregelen ten gunste van de zandhagedissen hebben alleen betrekking op de delen in figuur 1 tussen de groene tekens. Het uitvoeren van maatregelen voor hagedissen in de bossen is namelijk niet zinvol omdat daar geen hagedissen leven.

Figuur 1 Plangebied waar de werkzaamheden worden uitgevoerd. De maatregelen ten gunste van de zandhagedissen worden globaal alleen tussen de groene tekens uitgevoerd.

2 Uitgangssituatie en werkzaamheden

Dit hoofdstuk beschrijft de eerder uitgevoerde onderzoeken en resultaten daarvan met betrekking tot de hagedissen. Ook beschrijft dit hoofdstuk het doel en de geldigheid van dit document. Tot slot worden de beoogde werkzaamheden en de planning van het project beschreven.

2.1 Uitgangssituatie: uitgevoerd onderzoek en resultaten

Voor de uitvoer van de werkzaamheden bij op de Vlasakkers is een aantal maal onderzoek gedaan naar het gebruik van het gebied door de reptielen. Adviesbureau Tauw heeft in 2018 een quickscan uitgevoerd waaruit bleek dat de hagedissen mogelijk in het gebied aanwezig waren. Daarna is in 2018 door Tauw een onderzoek verricht dat specifiek de aanwezigheid van de hagedissen rond de locatie in kaart bracht. Bij dit onderzoek zijn rond de 30 zandhagedissen en een klein aantal (2) levendbarende hagedissen aangetroffen. Op de Vlasakkers leven naar schatting zo'n 10.000 tot 20.000 hagedissen (T. de Jong).

De conclusie uit deze onderzoeken luidde dat negatieve effecten (doden van individuen en vernietigen van verblijfplaatsen) op de hagedissen als gevolg van de ontwikkeling niet uitgesloten konden worden. Voor de werkzaamheden is een ontheffing (met kenmerk z-wNB-Rt-REG-201 8-1 397) van de Wnb afgegeven met daarin als een van de voorschriften het opstellen van dit werkprotocol.

2.2 Doel en geldigheid

Het doel van dit document is om er voor te zorgen dat de werkzaamheden voor het vervangen van de persleiding worden uitgevoerd volgens de voorwaarden uit de afgegeven ontheffing. Daarnaast dient het protocol als nadere uitwerking van de maatregelen die getroffen worden voor de hagedissen. Het dient ook als bewijs bij een eventuele controle van bevoegd gezag. Het protocol moet daarom te allen tijden aanwezig zijn op de werklocatie en door een ieder op die locatie aanwezig is inzichtelijk te zijn. Als bij de uitvoering van de werkzaamheden wordt gewerkt volgens dit protocol wordt voldaan aan de zorgplicht uit de Wet natuurbescherming en aan de eisen zoals gesteld in de verstrekte ontheffing.

Het protocol is opgesteld voor alle partijen die betrokken zijn bij het vervangen van de persleiding op militair oefenterrein 'de Vlasakkers'. Het protocol geldt alleen voor de werkzaamheden die in dit protocol staan beschreven. Als hierop aanvullingen nodig zijn, dan dient uitgezocht te worden of het protocol ook voor die werkzaamheden voldoende is. De (hoofd)aannemer dient de uitvoerende medewerkers op de hoogte te stellen van dit ecologische werkprotocol.

Het protocol is geldig zolang geen wezenlijke veranderingen (in planning en/of uitvoering) optreden in het voornemen van de ontwikkelaar. Zodra dergelijke veranderingen optreden moet het protocol herzien worden. Dergelijke veranderingen worden altijd in overleg met alle betrokken partijen doorgevoerd. Ook wanneer de situatie van de hagedissen wezenlijk verandert, kan het noodzakelijk zijn om het werkprotocol te herzien. Als tijdens de werkzaamheden een afwijking van het protocol of een overtreding van de ontheffing wordt geconstateerd mag de ter zake kundige ecooloog het werk stilleggen. Daarna wordt in gezamenlijk overleg bepaald wat verdere stappen (kunnen) zijn.

2.3 Werkzaamheden en planning

De werkzaamheden bestaan globaal uit twee delen, eerst worden werkzaamheden uitgevoerd om negatieve effecten op de zandhagedis zoveel als mogelijk te voorkomen. Ten tweede worden werkzaamheden uitgevoerd om de persleiding te vervangen. De volgende stappen en planning worden daarbij doorlopen:

- December 2018 – februari 2019: ongeschikt maken van het terrein voor zandhagedissen door te klepelen
- Tot eind maart 2019: zandhagedissen laten weglopen uit het terrein
- Tot begin april 2019: parallel aan het bovenstaande en onderstaande worden binnen het gebied 'de Vlasakkers', delen gezocht die geschikt zijn voor de zandhagedis, maar die nog niet gekoloniseerd zijn of nog niet op de maximale draagkracht van het aantal hagedissen zitten
- Vanaf april 2019: nadat de hagedissen de tijd is gegeven om het gebied te verlaten, wordt een reptielscherm geplaatst (zie paragraaf 3.2) dat ervoor zorgt dat geen hagedissen het tracé in kunnen
- Vanaf plaatsing scherm van april tot 1 juni 2019: wegvangen van hagedissen (zie paragraaf 3.2) die nog in het tracé aanwezig zijn. Deze hagedissen worden daarna verplaatst naar de delen in het gebied die daar geschikt voor zijn die tot eind maart gezocht zijn
- Na broedseizoen 2019 (september): ontgraven en vervangen van de persleiding. Het terrein wordt gefreesd. Het gefreesde materiaal wordt op een hoop opgeslagen om later te kunnen gebruiken. De werkzaamheden zijn gereed vóór de start van het broedseizoen 2020 (globaal halverwege maart). Ter hoogte van de spoorlijn wordt de persleiding middels een gestuurde boring onder de spoorlijn door geperst

Als aanvulling op bovenstaande planning is in tabel 1 visueel weergegeven hoe de planning van bovenstaande werkzaamheden eruit zien.

Tabel 1 Planning van de werkzaamheden voor het vervangen van de persleiding

Tabel 1 Planning van de werkzaamheden voor het vervangen van de persleiding													
Werkzaamheden		2018					2019						
	Nov	Dec	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov
Ongeschikt maken van het gebied	X	X	X	X									
Periode weglopen hagedissen					X								
Zoeken herplaatsingspiekken					X	X							
Plaatsing scherm						X							
Wegvangen hagedissen						X	X						
Vervangen persleiding											X	X	X

2.4 Betrokken partijen

Voor de totstandkoming van dit werkprotocol heeft overleg plaatsgevonden met de volgende partijen:

- Waterschap Vallei en Veluwe
- Aannemer Pannekoek GWW
- Het Rijksvastgoedbedrijf
- Tauw

Om de communicatie rond het protocol en de overige werkzaamheden soepel te laten verlopen, zijn in de tabel hieronder de contactgegevens van de betrokken partijen opgenomen. Hierbij worden contactpersonen vernoemd en de taak die zij op zich nemen.

Tabel 2 Contactgegevens van de belanghebbende partijen

Naam + Organisatie	Contactgegevens	Taak/werkzaamheden
Rob Theewisse, Waterschap Vallei en Veluwe	rteeuwisse@vallei-veluwe.nl 06-22482369	Projectleiding en eerste aanspreekpunt bij Waterschap Vallei en Veluwe.
Wouter van Ee, Pannekoek GWW	w.vanee@pannekoekgww.nl 06-53269066	Projectleider en uitvoerder van het vervangen van de persleiding. Tevens eerste aanspreekpunt bij de uitvoerder.
Irene Oerlemans, Rijksvastgoedbedrijf	irene.oerlemans@rijksoverheid.nl 06-15473195	Beheerder van onder andere militair oefenterrein 'de Vlasakkers'. Eerste aanspreekpunt bij het RVB.
Dhr. Borghuis, Ministerie van Defensie	g.borghuis.01@mindef.nl 06-20003598	Terreinopzichter van de Vlasakkers. Aanmelden van werkzaamheden en aanwezigheid op het terrein gaat via de heer Borghuis.
Roel de Greeff, Tauw	roel.degreeff@tauw.com 06-15179133	Betrokken ecoloog bij het project, opsteller van het werkprotocol. Eerste aanspreekpunt bij Tauw. Eventueel vervanging door Bram Rijksen bij ziekte of afwezigheid Roel de Greeff.

3 Voorschriften en maatregelen

Dit hoofdstuk beschrijft de voorschriften die voortkomen uit de ontheffing die afgegeven is door provincie Utrecht (kenmerk z-wNB-Rt-REG-201 8-1 397). Daarnaast beschrijft het hoofdstuk de maatregelen die noodzakelijk zijn om negatieve effecten op de hagedissen zoveel als mogelijk te voorkomen. Er wordt onderscheid gemaakt in de maatregelen die vooraf aan de werkzaamheden nodig, maatregelen die nodig zijn tijdens de werkzaamheden en maatregelen die nodig zijn na de werkzaamheden.

3.1 Voorschriften uit de ontheffing

Hieronder volgen de voorschriften zoals deze zijn beschreven in de ontheffing.

Algemeen:

- De ontheffing is slechts voor de zandhagedis en levendbarende hagedis verleend¹
- De ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden zoals in de aanvraag omschreven
- De ontheffingshouder dient contact op te nemen met het servicebureau van de provincie als bij de werkzaamheden ander beschermde soorten dan de zandhagedis of levendbarende hagedis worden aangetroffen
- De ontheffing is alleen geldig voor de ontheffinghouder, medewerkers van de ontheffinghouder, rechtsopvolgers van de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende personen. De ontheffinghouder en/of haar rechtsopvolgers zijn verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving
- Tijdens de werkzaamheden dient een afschrift van de afgegeven ontheffing aanwezig te zijn op de locatie en deze dient op aanvraag getoond te kunnen worden
- De ontheffinghouder dient, voorafgaand aan de datum waarop de werkzaamheden aanvangen, het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig in te vullen en naar de RUD Utrecht te sturen. Hierbij moet onderliggend werkprotocol bijgevoegd zijn

Specifieke voorschriften:

- Tijdens de werkzaamheden dient een logboek bijgehouden te worden (zie hoofdstuk 7). Hierin worden ecologische keuzes vastgelegd zoals goedkeuring/vrijgevig door een ter zake kundige ecooloog, afwijkingen van onderliggend protocol en gekozen mitigerende maatregelen en de locatie daarvan. Er worden in ieder geval de resultaten van uitgevoerde handelingen geregistreerd. Het logboek moet bij melding 'gereedkomen werkzaamheden' bijgevoegd worden
- De maatregelen zoals genoemd in het activiteitenplan (Tauw, 2018) en de op 6 september verstuurd mail (zie verleende ontheffing, bijlage 3), dienen opgevolgd te worden
- De gevangen exemplaren van zand- en levendbarende hagedis dienen overgezet te worden naar een voor de soort geschikt habitat dat buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden ligt
- De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen uitgevoerd te worden onder begeleiding van een ter zake kundige ecooloog op het gebied van de zand- en levendbarende hagedis

¹ Bij het aantreffen van andere beschermde soorten wordt conform hoofdstuk 4 met die soorten omgegaan.

- De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing en:
 - Omschrijving van het plangebied, inclusief kaart
 - Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning)
 - Wie de ter zake kundige ecooloog is (inclusief contactgegevens)
 - Welke activiteiten zijn/worden begeleid door de ter zake kundige ecooloog
 - Hoe er wordt omgegaan met onverwachte beschermde soorten binnen het plangebied
- De ontheffing kan worden ingetrokken indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften
- Aanspreekpunt in het kader van de verleende ontheffing is het servicebureau van de provincie Utrecht
- Bij een (mogelijke) overtreding van de Wet natuurbescherming door afwijking van het protocol, de voorwaarden uit de ontheffing of een overtreding van andere aard, dient het bevoegd gezag (provincie Utrecht) onmiddellijk op de hoogte gebracht te worden. De ontheffinghouder is hiervoor verantwoordelijk

3.2 Mitigerende maatregelen voorafgaand aan het vervangen van de persleiding

Om het doden van zandhagedissen en levendbarende hagedissen zoveel als mogelijk te voorkomen zijn mitigerende maatregelen voorafgaand aan de werkzaamheden noodzakelijk. Deze mitigerende maatregelen worden hieronder kort opgesomd. Op de kaart in bijlage 1 is weergegeven op welke plaatsen deze mitigerende maatregelen worden uitgevoerd.

De maatregelen voorafgaand aan de werkzaamheden bestaan uit:

- Het ongeschikt maken van het tracé
- Plaatsing van een reptielenkeerscherm
- Zoeken van verplaatsingslocaties
- Wegvangen en verplaatsen van hagedissen

3.2.1 Ongeschikt maken van het tracé

Op het moment dat de hagedissen in winterslaap zijn (januari en februari), kan het tracé ongeschikt gemaakt worden voor de hagedissen. Dit gebeurt door de heide te klepelen. Hagedissen die in het voorjaar van 2019 (vanaf maart) ontwaken, zullen deels zelf het tracé verlaten. Het ongeschikt maken van het tracé dient als volgt te worden uitgevoerd:

- De werkzaamheden worden voorafgegaan aan een toolboxmeeting waarbij een ter zake kundige ecooloog en betrokken werknemers van Pannekoek GWW (en eventuele onderaannemers) aanwezig zijn. In deze toolboxmeeting worden afspraken gemaakt over de werkwijze. Tijdens de toolboxmeeting wordt het parafenblad (hoofdstuk 5) ingevuld en ondertekend door betrokken partijen
- Het tracé (zie bijlage 1) wordt vrijgemaakt van vegetatie en losliggende takken, boomstronken voor zover die aanwezig zijn
- Het tracé wordt vrijgemaakt van vegetatie door te klepelen
- Het klepelen van het tracé gebeurt stapvoets en voorzichtig
- Het maaisel dat bij het klepelen vrijkomt, wordt op een 'hoop' opgeslagen. Opslag van het maaisel gebeurt buiten de door zandhagedissen gebruikte heide

- De werkzaamheden worden in het logboek bijgehouden. Hierin worden onder andere datum en gemaakte afspraken die afwijken van dit protocol (over bijvoorbeeld het tempo) vastgelegd

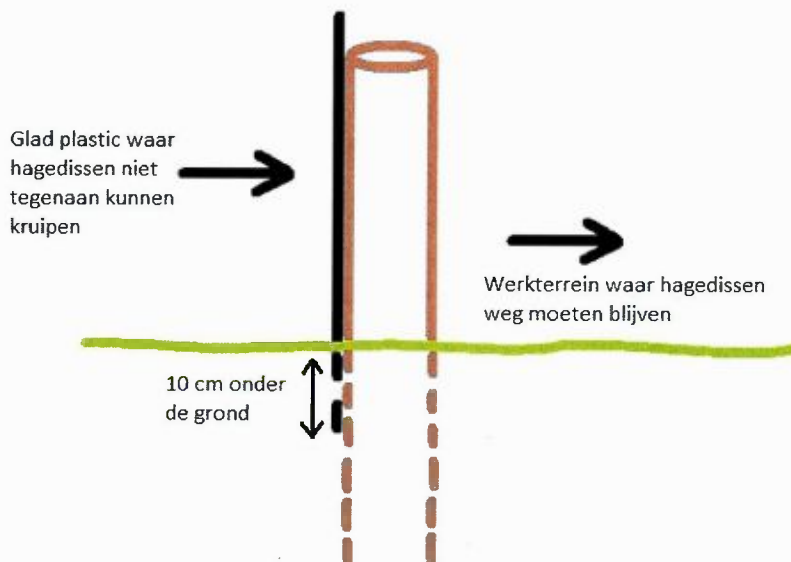
3.2.2 Reptielenkeerscherm

Om te voorkomen dat tijdens het vervangen van de persleiding hagedissen in het tracé komen, wordt een reptielenkeerscherm (zie schematische tekening 3.2) geplaatst. De plaatsing van het reptielenkeerscherm gebeurt als volgt:

- Onderstaande maatregelen worden tijdens de toolboxmeeting, zoals aangegeven onder punt 3.2.1, besproken met de betrokken werknemers van Pannekoek GWW (en eventuele onderaannemers)
- Op de locaties zoals weergegeven op de kaart in bijlage 1, dient een reptielenkeerscherm geplaatst te worden. Dit reptielenkeerscherm moet aan de volgende voorwaarden voldoen:
 - Het moet in totaal 50 cm hoog zijn en 40 cm hoog vanaf het maaiveld
 - Het moet 10 cm in de grond ingegraven zijn
 - De paaltjes waaraan het scherm wordt bevestigd, dienen aan de kant te staan waar reptielen weggehouden moeten worden. Dat wil zeggen; de kant waaraan de werkzaamheden worden uitgevoerd
 - Het keerscherm mag geen gaten bevatten bij het bevestigen van de verschillende delen van het plastic scherm. De delen moeten daarom met een overlap aan elkaar bevestigd worden
 - Het plastic dat gebruikt wordt, moet een minimale dikte van 2 mm hebben en glad zijn zodat reptielen er niet tegenop kunnen klimmen
- De start van de plaatsing van het scherm, wordt in overleg met een ter zake kundige ecooloog bepaald, maar zal op zijn vroegst 1 april 2019 aanvangen
- Om te voorkomen dat tijdens het plaatsen van het scherm, dieren gedood worden, moet het tracé deel voor deel vrij gegeven worden door een ter zake kundige ecooloog. Dit kan het beste gebeuren door vooruit te lopen voor de werkzaamheden en delen vrij te geven
- Tijdens uitvoeren van bovenstaand punt door een ter zake kundige ecooloog, kunnen tegelijk geschikte herplaatsingsplekken gezocht worden (zie paragraaf 3.2.3)
- Het scherm wordt met klein materieel geplaatst zoals aangegeven in de ontheffing;
- Het tempo van het plaatsen van het keerscherm gebeurt stapvoets. Het tempo kan onder begeleiding van een ter zake kundige ecooloog aangepast worden als dit nodig is of mogelijk blijkt
- Het scherm wordt aan de uiteinden gesloten
- Nadat het keerscherm geplaatst is, dient door een ter zake kundige ecooloog bepaald te worden of het scherm voldoet en dient het scherm goedgekeurd te worden. Dit wordt in het logboek opgenomen, zoals beschreven in de specifieke voorwaarden in de verleende ontheffing (zie paragraaf 3.1)
- Het keerscherm wordt ten tijde van de werkzaamheden, dus bij het vervangen van de persleiding, periodiek gecontroleerd (eens per twee weken) op gebreken door een ter zake kundige ecooloog. Het controleren van het scherm kan, na uitleg door een ter zake kundig ecooloog, overgedragen worden aan een derde partij²

² In de afgegeven ontheffing wordt uitgegaan van ecologische begeleiding door een ter zake kundig ecooloog. Het is ecologisch gezien echter niet noodzakelijk om het controleren van het scherm door een ter zake kundig ecooloog uit te laten voeren. Deze werkzaamheden kunnen, na instructie door ecooloog, uitgevoerd worden door een derde partij, bijvoorbeeld de toezichthouder van het Waterschap Vallei en Veluwe.

- Op de periodieke controle (eens in de twee weken) van het scherm kunnen aanvullende controles nodig zijn als in het veld geconstateerd wordt dat mogelijk calamiteiten zijn ontstaan bij het keerscherm. Zowel de terreinbeheerder, als de aannemer en terreinopzichter zullen toezien op dergelijke calamiteiten. Als deze door een van de betrokken partijen wordt geconstateerd, wordt dit gecommuniceerd met de ter zake kundige ecoloog. Het reptielenkeerscherm moet dan direct gerepareerd worden. De ter zake kundige ecoloog controleert dat er binnen het tracé daarna geen hagedissen aanwezig zijn. Dergelijke calamiteiten en aanvullende controles worden opgenomen in het logboek zoals beschreven in paragraaf 3.1
- Er wordt tijdens controles gelet op overgroeiing van het scherm door planten. Als dit geconstateerd wordt, moet deze overgroeiing verwijderd worden

Figuur 2 Schematische weergave van het te plaatsen reptielenscherm

3.2.3 Zoeken naar geschikte locaties om gevangen hagedissen te plaatsen

De hagedissen die na de plaatsing van het reptielenscherm worden weggevangen (zie 'wegvangen en verplaatsen hagedissen'), dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied. Tijdens de plaatsing van het reptielenkeerscherm (zie 'reptielenkeerscherm'), kan gezocht worden naar geschikt leefgebied van hagedissen in de omgeving van het plangebied. Hierbij moet gezocht worden naar leefgebied voor hagedissen die kwalitatief gelijk zijn aan de situatie waarin de hagedissen oorspronkelijk leefden. Daarnaast moeten deze plekken voldoen aan de volgende eisen:

- De plekken mogen niet verzadigd zijn met territoria (90 territoria per hectare) van andere hagedissen. Vooral zandhagedissen zijn zeer territoriaal en de kans dat een zandhagedis zich effectief vestigt op een plek waar al een territorium is, is nihil
- Het zoeken naar herplaatsingsplekken moet gebeuren in de actieve periode van de hagedissen (vanaf april). Hiermee wordt geborgd dat het bovenstaande punt wordt gecontroleerd

- Het zoeken naar herplaatsingsplekken gebeurt door een ter zake kundige ecooloog van Tauw (Roel de Greeff)
- Ten eerste wordt gezocht naar plekken die in de buurt van het tracé liggen
- Indien aanwezig moeten de weggevangen zandhagedissen verspreid over verschillende plekken uitgezet worden. Vooraf moet dus een inschatting gemaakt worden van de af te vangen aantallen hagedissen. Daarop wordt gebaseerd hoeveel herplaatsingsplekken nodig zijn
- Per gevonden locatie mag een beperkt aantal zandhagedissen uitgezet worden om zo risico te spreiden. Het aantal te plaatsen zandhagedissen per plek, hangt ook af van de grootte van het geschikte terrein
- Er worden 10 procent meer verplaatsingsplekken gezocht dan vooraf ingeschat. Dit om te voorkomen dat bij het wegvangen van meer exemplaren dan geschat, er te weinig verplaatsingsplekken zijn

3.2.4 Wegvangen en verplaatsen hagedissen

Hoewel de hagedissen de tijd is gegeven om zelf het gebied te verlaten, kan hiermee niet gegarandeerd worden dat alle hagedissen uit het tracé zijn. Hierom dienen de overige aanwezige hagedissen weggevangen te worden. Dit gebeurt als volgt:

- Het wegvangen van hagedissen gebeurt met de hand (bijvoorbeeld middels een hengel met stropje) en door een ter zake kundige ecooloog
- Het wegvangen start na het plaatsen van het reptielenscherm en gebeurt alléén binnen het tracé
- Het wegvangen van hagedissen wordt uitgevoerd in de periode 1 mei tot 1 juni
- Het wegvangen van hagedissen wordt uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden (zonnig en warm) en tussen 10:00 en 12:00. Na deze tijden wordt het vaak te warm en zijn hagedissen zo snel dat ze zich moeilijk laten vangen
- De lengte van de periode van wegvangen hangt af van de vangst van de hagedissen. Tijdens de vangperiode wordt tweemaal per week een vangstmoment gepland. Omdat de vangstmomenten weersafhankelijk zijn, kan de ter zake kundige ecooloog afwijken van de frequentie
- Nadat geen hagedissen meer worden gevangen, wordt nog twee maal een controle uitgevoerd op de aanwezigheid van hagedissen. Tussen deze twee controles zit minimaal één week. Als tijdens deze controles blijkt dat geen hagedissen meer aanwezig zijn, dan wordt het terrein hagedisvrij verklaard
- De vangstdagen en vangsten van hagedissen worden vastgelegd in het logboek
- De hagedissen worden verplaatst naar delen binnen het gebied 'de Vlasakkers' die bij het zoeken naar geschikte plaatsen zijn gevonden (zie paragraaf 3.2.3)
- Hagedissen worden niet gezamenlijk maar per individu uitgezet

3.3 Maatregelen tijdens het vervanging van de persleiding

Om te voorkomen dat tijdens de werkzaamheden aan de persleiding problemen ontstaan met het keerscherm, moet een periodieke controle van dit scherm uitgevoerd worden (zie ook paragraaf 3.2). Als in een actieve periode van de hagedissen, een gat of holte ontstaan is in het scherm, kunnen hagedissen opnieuw het tracé binnenkomen. De periodieke controle wordt iedere twee weken uitgevoerd. Bij calamiteiten zoals storm of andere vormen van calamiteiten kan besloten worden dat aanvullende controles nodig zijn.

Voordat gegraven wordt om de persleiding te vervangen, wordt de overgebleven heide (die reeds geklepeld is) gefreesd. Dit gebeurt in de eerste tien centimeter van het grondpakket. Deze gefreesde bovenlaag wordt afgegraven en op een hoop opgeslagen. De opslag van de gefreesde grond gebeurt buiten het door zandhagedissen gebruikte heideterrein.

Tijdens de werkzaamheden wordt alleen binnen het tracé gewerkt en gereden. Het berijden van het terrein gebeurt zoveel als mogelijk over de graafstrook. Wel mogen verharde en halfverharde paden gebruikt worden die langs het tracé liggen. Bij de opslag van grond moet gezorgd worden dat deze opslag binnen het tracé plaatsvindt. Als deze grond buiten het tracé wordt opgeslagen kan niet volledig uitgesloten worden dat hagedissen deze grond gebruiken in actieve periodes.

3.4 Maatregelen na het vervangen van de persleiding

Het tracé wordt ter plaatse van de persleiding vergraven. Deze werkzaamheden starten in september 2019, dus na het broedseizoen. Het vergraven van de persleiding betreft een aantasting van het leefgebied van de zandhagedis en levendbarende hagedis. Vóór het afgraven van het zand, is de bovenlaag reeds gefreesd en afgegraven. Ook zijn de bovenlaag en het maaisel afkomstig van het klepelen, buiten het tracé en het heideterrein opgeslagen.

Nadat de graafwerkzaamheden uitgevoerd zijn en de persleiding vervangen wordt, wordt eerst het ontgraven deel weer dichtgemaakt. Dit gebeurt ten eerste met het zand dat als laatste uit het tracé is gehaald. Daar bovenop wordt de gefreesde bovenlaag geplaatst. De bodem wordt eerst met trilplaten verdicht en daarna wordt in overleg met het Rijksvastgoedbedrijf bepaald hoe het terrein wordt opgeleverd. Het is mogelijk dat het eerder geklepelde materiaal teruggeplaatst wordt op de kale bodem. Dit om de groei van nieuwe heide te stimuleren. Pas als het terrein naar tevredenheid is opgeleverd wordt met de volgende stap verdergegaan.

Het tracé wordt na de werkzaamheden, maar vóór verwijdering van het scherm nog een laatste maal bezocht door een ter zake kundige ecooloog. Deze bepaald in het veld of de genomen maatregelen voldoende zijn gebleken. Pas na deze controle wordt het reptielenscherm verwijderd. Zo wordt voorkomen dat er eventueel extra werkzaamheden nodig zijn terwijl er geen scherm meer staat.

Tot slot kan het geplaatste reptielenscherm verwijderd worden. Dit wordt pas gedaan nadat alle werkzaamheden binnen het tracé zijn afgerond. Ook werkzaamheden die het gebied weer opnieuw geschikt moeten maken voor hagedissen, moeten afgerond zijn. Het verwijderen van het reptielenscherm gebeurt wederom met klein materieel en er wordt gewerkt vanuit het tracé. Buiten het tracé werken is geen onderdeel van de werkzaamheden en past ook niet binnen de ontheffing. Na verwijdering van het reptielenscherm, worden de paalgaten weer dicht gemaakt met zand afkomstig uit het terrein.

4 Onverwacht aantreffen andere beschermde soorten

Dit hoofdstuk bevat informatie over hoe om te gaan bij het onverwacht aantreffen van andere beschermde soorten. Daarnaast wordt informatie gegeven over andere afwijkende zaken en wat te doen in geval van ecologische noodgevallen.

Omdat de natuur een vrij dynamisch systeem is, kan het zo zijn dat andere beschermde soorten dan de hagedissen zich na de onderzoeken hebben gevestigd. Het is zaak om tijdens de werkzaamheden te letten op deze andere beschermde soorten. Als bij de werkzaamheden onverwacht een beschermde soort ontdekt wordt anders dan de hagedissen, worden de volgende regels gevolgd als verbodsbepalingen overtreden worden of de kans hierop bestaat:

- De werkzaamheden worden onmiddellijk onderbroken
- De onderbreking van de werkzaamheden wordt door de uitvoerder gebruikt om de initiatiefnemer en waarnemend ter zake kundige ecooloog op de hoogte te stellen
- Er wordt advies ingewonnen bij een ter zake kundige ecooloog die bepaalt of een verbodsbepaling daadwerkelijk (mogelijk) overtreden kan worden
- De initiatiefnemer stelt provincie Utrecht op de hoogte van de aangetroffen soort en de overtreden verbodsbepaling(en) (zie ook paragraaf 3.1)
- Als het gaat om een soort die niet in dit werkprotocol wordt behandeld, dan worden mitigerende maatregelen genomen. De maatregelen zijn niet nodig als een ter zake kundige ecooloog vaststelt dat er geen negatieve effecten ontstaan op deze soort. De mitigerende maatregelen worden vastgelegd en getroffen door een ter zake kundige ecooloog
- De onderbreking kan opgeheven worden als een ter zake kundige ecooloog vaststelt dat de nieuw aangetroffen soort geen negatieve effecten ondervindt van de werkzaamheden. Het kan ook zo zijn dat de ter zake kundige ecooloog vaststelt dat de zorg voor de soort juist de voortgang van de werkzaamheden vereist
- De opdrachtnemer/uitvoerder legt nauwkeurig de bovenstaande stappen vast. Dit verslag wordt zo snel mogelijk ter beschikking gesteld aan de initiatiefnemer

Bij twijfel over de meest adequate uitvoering van de maatregelen, wordt tijdig contact gezocht met een ter zake kundige ecooloog. Als de werkzaamheden zoveel vertraging oplopen dat de initiatiefnemer in een kwetsbare periode van de soorten moet werken is het nodig om met het bevoegd gezag (Provincie Utrecht) en een de ter zake kundige ecooloog bij het project in overleg te treden.

5 Parafenblad

Door het invullen van dit parafenblad onderschrijven de betrokken partijen dat de werkzaamheden plaatvinden conform de ontheffing en dit werkprotocol. Hierdoor worden de werkzaamheden verricht op een ecologisch verantwoorde wijze. Het parafenblad dient vóór aanvang van de werkzaamheden ingevuld te zijn. Dit kan bijvoorbeeld tijdens de startbijeenkomst.

Gemachtigde (hoofd) aannemer/werknemer

Datum

Naam

Bedrijfsnaam en functie

Telefoonnummer en e-mail

Handtekening

Ter zake kundige ecooloog

Datum

Naam

Bedrijfsnaam en functie

Telefoonnummer en e-mail

Handtekening

Tauw, Ecooloog

tauw.com

6 Melding bijzonderheden en contactpersoon

Er kunnen zich tijdens de werkzaamheden bijzonderheden voordoen op ecologisch gebied. Dan dient contact opgenomen te worden met de initiatiefnemer, de aannemer en de ter zake kundige ecoloog. De tabel hieronder dient ten alle tijden beschikbaar te zijn voor de aanwezige partijen in het plangebied.

Initiatiefnemer

Contactpersoon initiatiefnemer

[Redacted]

Bedrijfsnaam / instantie

Waterschap Vallei en Veluwe

Telefoonnummer en e-mail

[Redacted]

Aannemer

Contactpersoon aannemer

[Redacted]

Bedrijfsnaam / instantie

[Redacted]

Telefoonnummer en e-mail

[Redacted]
[Redacted]

Ter zake kundige ecoloog

Contactpersoon ecologisch adviseur

[Redacted]

Bedrijfsnaam / instantie

Tauw

Telefoonnummer en e-mail

[Redacted]
[Redacted]

7 Logboek en meldingenformulier

Activiteit/controle	
Datum	
Tijd	
Werkzaamheden	
Betrokken personen	
Betreffende soorten	
Verslag	
Opmerkingen	

Bijlage 1 Mitigerende maatregelen hagedissen

